

לשלמו יצא זה שלא ניתן לתשלומין. ביאור הדבר דמיום השמיני ואילך מצוה היא שיהא נימול, כידוע מתשו' מהר"ח אור זרוע, וזה שלא מל ביום השמיני, הפסיד ימים אלו שבינתים ובכה"ג ליכא משום כל תאחר, ע"ש מה שכתב עוד בזה.

★★

בגמ': השתא דכתיב לנדור נדר - דברה תורה כלשון בני אדם.

הנה עה"פ "איש כי ידור נדר וגו' או השבע שבועה" וגו' כתב באור החיים הק':

צ"ד למה כפל לומר ידור נדר או השבע שבועה ולא הספיק לומר כי ידור לד' או ישבע עכ"ל.

וכתב בספר נחת יעקב יהושע (פר' מטות): וראיתי שקדמו בזה בירושלמי ריש נדרים וז"ל: כתיב איש כי ידור מה ת"ל נדר אלא מכאן שכינויי נדרים כנדרים, או השבע מה ת"ל שבועה אלא מכאן שכינויי שבועות כשבועות וכו' כר"ע דאמר לשונות ריבויין הן, פ"י דס"ל לא דברה תורה כלשון בני אדם וכפל המקרא לרבות, אבל לר' ישמעאל דס"ל בכ"מ לשונות כפולין הן והתורה דיברה כדרכה כגון הלך הלכת נכסוף נכספת ע"ש, וצריך עיון.

ועיין במלא הרועים שהקשה על דברי הירושלמי דמשמע מכאן דר"ע ס"ל דלא דברה תורה כלשון בני אדם, ובפרק אין עומדין דף ל"א למד שאם היתה יולדת בצער כו' מה אם ראה תראה דברה תורה כלשון בני אדם ור"ע ס"ל התם דיולדת בצער יולדת וכו', א"כ משמע להדיא דר"ע ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם והיא סתירה, ושוב מצא דהמשנה למלך הלכות דעות פ"ו עמד בזה.

ונל"ע ד ליישב ולהביא ראייה גדולה למרן הגה"ק בשפת אמת בחדושי (מנחות דף צ"ג) דדוקא המול ימול דזה רצון התורה אז דברה תורה כלשון בני אדם, אבל המר ימיר דזה איסור ואין רצון התורה לכפול אז דרשינן כפל הלשון, ודוקא היכא שנאמר איש איש אז גם במלתא דאיסורא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם ע"ש, ולפי זה א"ש דמבואר בנדרים דף כ' דכל הנודר כאלו בנה במה והמקיימו כאלו כו', גם כתיב טוב אשר לא תדור, וא"כ אין רצון התורה שידור,

ואינו כופל בזה הלשון, ומשו"ה ס"ל בזה ר"ע דלא דברה תורה כלשון בני אדם, אבל שם גבי חנה שאמרה אם ראה תראה דליכא איסור שפיר דברה תורה כלשון בני אדם וא"ש.

★★

ומסיים שם:

ולכאורה יש לעיין בנדרים דף ג' השתא דכתיב לנדור נדר דברה תורה כלשון בני אדם, והלא כתבנו לעיל דבנדר דהוא איסור דומה להמר ימיר ולא אמרינן דברה תורה כלשון בני אדם.

אך י"ל דכאן קאי לנדור נדר על נזיר להזיר, כמבואר בנדרים (דף ט' ע"ב) כמוך ירבו נזירי נזירות בישראל עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה, וא"כ לא הוי לישראל דאיסורא, ושפיר אמרינן בזה דברה תורה כלשון בני אדם וא"ש.

★★

בגמ': לנדור נדר מאי עביד ל'.

וכתב הר"ן דלענין היקש נמי אמרינן דטרח כתב לה קרא.

אמנם בתוס' שבת קל"א ע"ב (ד"ה אי מעומר) כתבו דמילתא דאתיא בצד השהו טרח וכתב לה קרא, אבל מילתא דאתיא מבנין אב פשיטא היא ולא טרח וכתב לה קרא, וכתב בהגהות מעשה חושב על השער המלך (ריש הל' שחיטה) דלפי זה מילתא דאתיא בהקישא נמי אמרינן דטרח וכתב לה קרא דפשוטה היא [האמנם דהי' אפשר לדחות, דדוקא דבר הבא מבנין אב דסברא הוא, לא טרח וכתב לה קרא, אבל מילתא דאתיא מהקישא דהיא מדה בתורה, איננה פשוטה, ושפיר טרח וכתב לה קרא].

ומה שהביא הר"ן ראי' מגמרא דאיזהו נשך דאמרינן לגבי גזירה שוה דטרח וכתב לה קרא, והרי הא נמי פשוטה היא, ואעפ"כ טרח וכתב לה קרא. כתב ליישב עפ"י מה שמתבאר בדברי התוס' שם דהתם לא טרח הקרא לומר מילים יתרות, רק אסמיך נשך ומרבית זה לזה.

ועי"ש שהביא גמרא סנהדרין מ"ג ע"א דאיתא שם לגבי גזירה שוה עם מילים מיותרות דטרח וכתב לה קרא, ונשאר בצ"ע. וכן העיר בהגהות מצפה איתן בסנהדרין שם